

Rizikové skupiny obyvatel z hlediska zdravotního stavu

Doc. MUDr. Lubomír Kukla, CSc.

Rizikové skupiny v populaci z hlediska zdravotního stavu a péče o zdraví. Nerovnosti v péči o zdraví.

Za rizikové skupiny v populaci považujeme:

- a) novorozence
- b) kojence
- c) dispenzarizované děti
- d) adolescenty
- e) starší osoby
- f) muži po padesátce
- g) ženy

Čím jsou jednotlivá rizika charakterizována:

- ad a) narození dítěte s nízkou nebo velmi nízkou porodní hmotností, předčasně, nebo naopak s vysokou porodní hmotností, opožděně, s vrozenými vývojovými vadami (VVV), s infekcí, s komplikacemi prenatálními, natálními, či krátce postnatálními – s bolestmi hlavy, břicha, zvracením, křečemi (záchvaty), metabolickým rozvratem, horečkou apod.
- ad b) z výše uváděného přetrvávají problémy i po 1. měsíci života, pokud dítě toto období přežije. Nesmíme také zapomínat na skupinu dětí, které se rodí jako nechtěné a je vůči nim z pozici rodičů přistupováno často buď s nezájmem (dítě zanedbávané) nebo je dítě týráno, zneužíváno, případně i usmrceno.

- ad c) odchylky od normy jsou dále sledovány v jednotlivých dispenzárních skupinách“
- poruchy zraku,
- sluchu,
- dýchacích cest,
- kardiovaskulární,
- ortopedické,
- neurologické,
- psychologicko-psychiatrické apod.

- ad d) tuto skupinu definuje jako jednu z nejohroženějších i Světová zdravotnická organizace, někteří autoři dokonce hovoří jako o nejohroženější, především z hlediska rizikového chování (ohrožení behaviorálními problémy, nikoli významně problémy biomedicínskými).
- Ze zdravotnického hlediska je za nejhorší populační skupinu celosvětově považována mládež, která vypadla z procesu vzdělávání a přípravy na povolání. Je nejen nejhůře medicínsky dostupná, je rezervoárem násilí, kriminality, pohlavních nemocí a závislostí.
- Často se v této souvislosti hovoří o tzv. *nové morbiditě mládeže*, kde klíčovou roli sehrává právě *životní styl*.

- ad e) starší občané jsou ve své nemocnosti typičtí polymorbiditou, chronicitou, dlouhodobostí, pomalou regenerací, sníženým (ale někdy i zvýšeným) prahem bolestivosti, velkým užíváním nejrůznějších léků (polypragmázie) apod.
- Kromě toho se zvyšujícím se věkem často ztrácí svého životního druha, zůstávají sami a zvyšuje se u nich podíl sebevražedných pokusů, resp. sebevražd dokonaných.
- Jejich sociální situace není příznivá. Navíc se jejich podíl v populaci neustále zvyšuje, což je dáno sníženou porodností, prodloužením střední délky života a mírným snížením úmrtnosti.

- ad f) tuto skupinu (stejně jako i následující) doporučuje zařadit do rizikových i Světová zdravotnická organizace. Podíváme-li se na pyramidu života, vidíme, že do věkové skupiny 45 let máme v populaci více mužů než žen (od narození), ale od tohoto období muži výrazně častěji umírají než ženy a jejich počet je nižší než žen. Zvláště pak po věku 80 let je výrazná převaha žen.
- ad g) jak je uvedeno výše, ženy se dožívají vyššího věku a gerontologie je posazena především na nich a na naplňování jejich potřeb. Často žijí osamoceny, rodina se o ně ne vždy může postarat nebo stará.